

STO LET RIEGROVY TURISTICKÉ STEZKY (1909-2009)

V letošním roce si připomínáme 100.výročí otevření Riegrovy turistické stezky, jedné z nejromantičtějších partií Českého ráje. O atraktivnosti kaňonovitého údolí řeky Jizery za Bítouchovem věděli už členové semilského Okrašlovacího spolku, když se v r. 1901 zamýšleli nad jeho zpřístupněním. Tento nákladný projekt však byl nad jejich síly, a tak v r. 1905 zřídili alespoň vyhlídku z 80 m vysoké Krkavčí skály s úchvatným pohledem na přejezdné řečiště a železniční trať s vjezdy do tunelů po jeho levém břehu. V Semilech tedy tato myšlenka zapadla, ale chopil se jí v sousedním Železném Brodě Odbor Klubu českých turistů, založený v r. 1903. Již na jaře příštího roku vystoupil na veřejnost jeho člen Josef Středa, povoláním hostinský místní nádražní restaurace, s projektem zřídit po pravém břehu Jizery pěší turistickou stezku, jež by obě města propojovala. Získal pro ni i ostatní členy, a tak se hned pustili do díla. Vybudování prvního úseku dlouhého 1,3 km od místa, kde vozová cesta ze Železného Brodu opouští údolí a stoupá k Horské Kamenici, do Podspálova při soutoku Jizery s Kamenicí, bylo celkem snadné. Příroda zde nekladla žádné překážky, a tak stezka na okraji lesa v nevelké vzdálenosti sledující tok řeky byla brzy hotova.

Horší to bylo s realizací 3,8 km dlouhého úseku mezi Podspálovem a Bítouchovem, kde byl terén podstatně dramatictější. V některých místech stály v cestě celé bloky mimořádně tvrdých skal. Zdolat je vyžadovalo značné úsilí, o čemž by mohli mnohé vyprávět stavitelé železniční tratě na protějším břehu o půlstoletí dříve. Příležitost k dokončení turistické stezky se naskytlá až v r. 1909, kdy byl též v Semilech založen Odbor KČT a do jeho čela se postavil sám okresní hejtmán Antonín Böhm. Tento vlivný muž měl dostatek respektu a schopnosti, aby celou náročnou akci organizačně zvládl. Ve velmi krátké době byl dojednán výkup pozemků, shromážděny nezbytné finance a výběr dodavatele. Už v červenci tohoto roku mohlo být oznámeno, že stavitel Karel Kryka z Hořeniho Hamru zahájil sjednané práce. V srpnu již dělníci pracovali na nejobtížnějších úsecích, jimiž bylo proražení 12 m dlouhého tunelu a stavba visuté galerie v Řekách o délce 77 m. Celá realizace trvala jen čtvrt roku, a tak dne 10. 10. 1909 mohlo být přikročeno k jejímu otevření. Do celkového nákladu 15000 K přispěla celá řada subjektů: nejen města Semily a Železný Brod, ale i některé okolní obce, dále mnoho spolků i jednotlivců, Ministerstvo veřejných prací a úvěr poskytla semilská Občanská záložna. Zástupci všech těchto zainteresovaných stran v onen den vytvořili průvod asi tří set osob, který si stezku slavnostně prošel. Bohužel v něm chyběl její

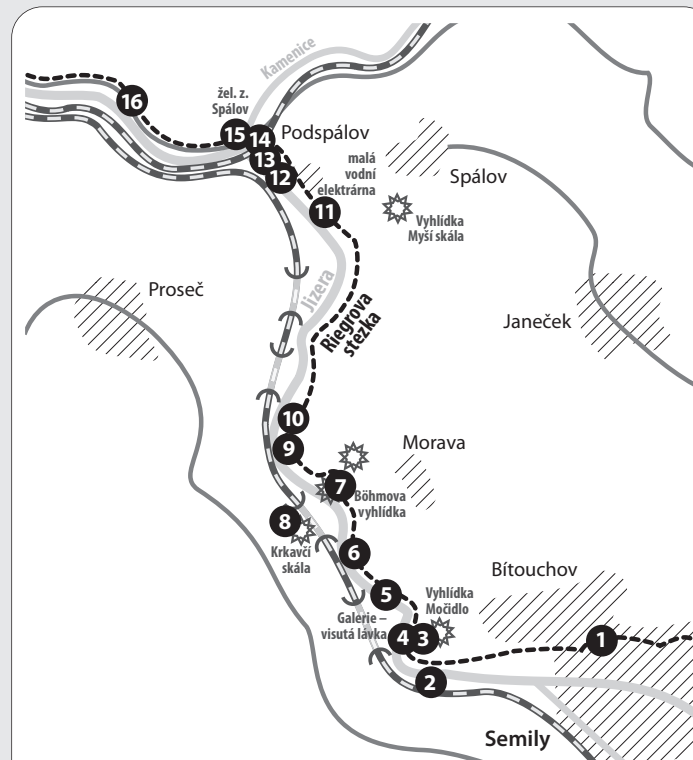
iniciátor Josef Středa, jenž se tohoto okamžiku nedožil. Den byl zakončen večer v semilském Obecním domě přípitky a proslovy; jedním z řečníků byl zdejší advokát a spisovatel Antal Stašek.

Stezka byla ale nazvána po jiné osobnosti – místním rodáku Františku Ladislavu Riegrovi. Poprvé se termín Riegrova turistická stezka objevil v tisku už v r. 1905, tedy v době práce na železnobrodském úseku. Tento dlouholetý vůdce české politické reprezentace na říšském sněmu ve Vídni totiž v r. 1903 zemřel a toto byla dobrá příležitost, jak jeho památku připomenout i dalším generacím. Trasa se tak stala první stezkou v Českém ráji, jež byla pojmenována po nějaké osobnosti. Další přibýly až po 1. světové válce.

Stezka byla zprovozněna vlastně až po sezóně, a tak si ji v tom roce prošel zřejmě jen málokdo. Avšak již ten následující česká turistika doslova žila ve znamení Riegrovy turistické stezky. Plným právem, neboť v té době by se u nás srovnatelná trasa připomínající alpské scenérie jen stěží našla. V tisku se objevovaly komentáře se superlativy typu „Perla českého Podkrkonoší a Pojizeří“, „Zlatý most“, „Nová země“ aj. V onom roce 1910 si ji prohlédlo na 80 000 návštěvníků, což byl při tehdejší úrovni naší turistiky opravdu mimořádný počet. Zájem neutuchal ani v následujících letech. Pro její propagaci turnovský nakladatel Václav Kudrnáč vydal turistického průvodce a semilský tiskař Josef Glos obrázkové album. Ještě větší reklamu jí zprostředkovaly stovky druhů pohlednic, jež se roznesly do světa. Na šesti z nich byly i reprodukce akad. malíře Otakara Štáfla, vystihující pestrobarevné podzimní nálady.

Některé kopie těchto historických pohlednic přináší i náš soubor. Připomínají nejen dobovou atmosféru počátku 20.století, ale též i původní podobu stezky. Projde-li si ji návštěvník v současnosti, zjistí, že se mnohé partie od té doby změnilly. Přibýlo vzrostlé zeleně, jež zakrývá rozhledová pole, tok Jizery poznamenala stavba jezu a hydroelektrárny, vybudování silnice a mostu přes Kamenici prakticky vyradilo z trasy nejstarší úsek od Železného Brodu. Tato turistická trasa proto už není součástí Zlaté stezky Českého ráje, s níž její tvůrci v r. 1937 ještě počítali. Svou hodnotu pro pobyt v přírodě má však Riegrova turistická stezka dodnes. Od r. 1951 je státní přírodní rezervací a naučná stezka, která jí prochází, přináší jejím návštěvníkům mnohá cenná poučení.

Karel Čermák

16 RIEGROVA TURISTICKÁ STEZKA – ZANIKLÁ ČÁST

Úsek mezi Železným Brodem a Podspálovem byl ze stezky dokončen nejdříve. Zatímco železniční trať se vine po levém břehu Jizery bez přerušení už půl druhého století, dílo železnobrodského Odboru Klubu českých turistů na břehu pravém přečkalo jen 30 let. Stezka široká 1,5 metru byla v r. 1936 překryta několikanásobně větším silničním tělesem. Tato část sice nebyla tak atraktivní jako ta semilská, neboť postrádala skalnaté břehy, pohodlná cesta okrajem lesa s průhledy na vodní tok však rovněž turisty zaujala. I dnešní návštěvník si může celou trasu projít, tak jak byla jejími autory koncipována, musí ale počítat s tím, že půjde od ústí Kamenice až do Železného Brodu po silnici. Díl své pozornosti tak musí nezbytně věnovat automobilovému provozu.